

Referanse:

Reiso S. 2018. Naturverdier for lokalitet Neka, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2017. NaRIN faktaark. BioFokus. (Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6130>)

Referansedata

Fylke: Hedmark
Kommune: Rendalen
H.o.h.: 460-900moh
Areal: 1547 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2017
Inventør: SRE
Vegetasjonssone: nordboreal 75% (ca 1160daa) mellomboreal 25% (ca 390daa)
Vegetasjonseksjon: C1-Svakt kontinental

Sammendrag

Neka representerer en middels godt avgrenset og middels stor bekkekløft, beliggende i den vestvendte lisen i hoveddalføret mellom Unset og Finstad, nord i Rendalen kommune. Nekas øvre deler renner ned en dypere bekkekløft, som rett sør for Neklia, etter et parti med flere stryk og småfusser, stuper ut i Nefallet, Hedmarks største fossefall (90 m). Fire kjerneområder er avgrenset.

Avgreningen slik den nå fremstår er den relativt godt avgrenset i nedre deler, der kløftetopografien og de viktigste kjerneområdeverdiene rundt Nefallet i kjerneområde 2 er godt fanget opp. I øvre halvdel er arronderingen svakere, spesielt ved at deler av kløftetopografien og kløfteverdiene i kjerneområde 3 i nord mot Neklia ikke er fanget opp.

Fattig blåbærgranskog preger øvre del av kløfta og fjellskogen langs kløftekanten i øvre deler. Stedvis inngår også fattige myrpartier og sumpdråg, langs rygger også overganger mot bærlyng- og lyngskog med furu. Langs elvekanten finnes en smal sone med høgstaueskog. Ned brattlia langs Nefallet øker andelen løsmasser, som gir grunnlag for innslag av svak lågurtskog i veksel med høgstaueskog langs friske bekkekanter, søkk og sig.

Eldre, glissen og godt sjiktet dominerer fjellskogen i øvre deler. Hele arealet virker hardt påvirket av historisk hogst og seterdrift, noe som gjenspeiler seg i lav tetthet av viktige nøkkelelementer som gamle trær og død ved. Det som finnes av død ved av barved er enten i form av ferske vindfall, eller gamle restelementer fra tidligere skoggenerasjoner. Kontinuiteten i død ved virker brutt. Ned i selve kløfta virker skoghistorikken lik, men her inngår en noe større konsentrasjon av ferk død ved og en noe bedre kontinuitet som følge av mer opprevet terreng med ustabile skrenter og elvekanter. Langs Nefallets nordside inngår store areal med ungskog etter tidligere flatehogster. I fosserøyksonen under Nefallet står enkelte gamle småvokste gran og grangadd mellom store steinblokker i elvekanten på nordsiden av kulpen. Disse granene utgjør svært viktige nøkkelelementer siden de er påvirket av en jevn fosserøyk og bærer preg av konstant høy luftfuktighet.

Verneverdiene er først og fremst knyttet til Nefallets fosserøykskog. Selv om skogen langs fossen er hardt uthogget, finnes flere småvokste gamle grantrær innenfor fosserøyksonen. Lobarion-samfunn ble registrert på rundt 10 av disse gamle småvokste grantrærne inkludert en rik forekomst med den direkte truede fossefittlav (EN) på stammen og grener av totalt 6 grantrær. Fosserøykskog som dette er naturlig sjeldne, samtidig som de er "hot-spot" miljøer for flere krevende lavararter, der fossefittlav er en karakterart for velutviklede miljøer. Området får derfor topp score på artsmangfold. Fosserøykskog har også mange arter til felles med boreal regnskog og blir gjerne definert som en utforming av denne. Regnskoger er internasjonalt sjeldne og truede skogsmiljøer, og er rødlistet under navnet kystgranskog med status EN (Lindgaard & Henriksen 2011). Negativt er større flatehogstingrep rundt Nefallet i senere år, som gir dominans av ungskog. Fosserøykmiljøet har trolig vært enda bedre utviklet før hogstingrepet, men ser ut til å overleve på gamle sturende og småvokste graner som er spart rett ved fossen. Miljøet vil trolig bli mer robust/beskyttet på sikt etterhvert som omkringliggende skog blir mer sluttet. Verdiene utenfor kjerneområde 2 og 3 er mer middelmådige som følge av fattig vegetasjon og tidligere/nyere påvirkning. Dette gjenspeiles i gjennomgående lav score for parametre knyttet til skogstruktur. Totalt sett vurderes derfor Neka til regional verdi, der fosserøyksonen og kløftemiljøet trekker verdien opp, skogtilstanden i området som helhet trekker verdien ned.

I henhold til Framstad m.fl. (2017) oppnår området høy grad av mangeloppfyllelse. Først og fremst grunnet stor dekning av den generelle/regionale mangelen bekkekløft, samt innslag av mangler knyttet til artsmangfold (lav i boreal regnskog) og internasjonal ansvarstype (boreal regnskog).

Feltarbeid

Området er undersøkt av Sigve Reiso i september 2017. Reiso har befart Nekas bekkeøft tidligere, så undersøkelsene i 2017 er suppleringer til tidligere undersøkelser. Fokus ble derfor lagt til kantarealene og i mindre grad nede i selve kløfta. Tidspunktet for befarings var god for å fange opp ettersøkte artsgrupper.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Lokaliteten inngår i arbeidet med frivillig vern i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Hedmark og grunneier. Det på forhånd avgrensede undersøkelsesområdet "Neka" omfatter et areal på ca 2000 daa.

Tidligere undersøkelser

Nekas bekkekløft er tidligere nøye undersøkt i forbindelse med en småkraftutredning i 2005 (Reiso 2005d). Mye av data-materialet fra den gang er sikret i denne undersøkelsen. Det er også tidligere gjort et uregistrert funn av rødlistede lavarten trådrag (VU) i kløfta (Hans C. Gjerlaug pers. medd.) i bekkekløften over Nefallet fra 2003. Funnene av fossefyllav fra Nekas fosserøyksone er omtalt i Reiso og Hofton (2006) og senere verifisert gjennom DNA-analyse (Carlsen et al. 2012).

Beliggenhet

Neka ligger i den vestvendte lisen i hoveddalføret mellom Unset og Finstad, nord i Rendalen kommune.

Naturgrunnlag

Topografi

I øvre deler renner Neka i et nokså åpent dalføre omringet av svakt bølgende terreng med åpne flyer av lavalpine fjellheier og glissen fjellbjørkeskog. I det slake terrenget er det også store arealer myr og glissen fjellskog, elva renner rolig. Ned fra flyene tiltar vassdragets fall gradvis vestover, og danner etter hvert ei gradvis dypere bekkekløft, som rett sør for Neka, etter et parti med flere stryk og småfusser, stuper ut i Nefallet, Hedmarks største fossefall (90 m). Videre nedstrøms fossen renner elva i en dypere og mer åpen bekkekløft, før elva når dalbunnen og landskapet flater ut før samløpet med Finstadåa/Unsetåa.

Geologi

Området domineres av grunnfjellsbergarter med granitt og gneis (NGU 2018) som gir dominans av fattige vegetasjonstyper i de grunnere øvre deler av Neka over "brekket" mot dalføret. Ned lia mot bunn av hoveddalføret øker løsmassedekket, som gir grunnlag for innslag av noe rikere vegetasjon.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: C1-Svakt kontinental, vegtasjonsone: nordboreal 75% (ca 1160daa) mellomboreal 25% (ca 390daa) .

De lavereliggende områdene i dalbunnen kan best plasseres i svakt kontinental seksjon av mellomboreal sone, og de øvre delene i svakt kontinental seksjon av nordboreal sone (Moen 1998).

Klima

Klimaet i området er i norsk målestokk utpreget kontinentalt, med stor forskjell i vinter- og sommertemperaturer og generelt lite nedbør. Kløftetopografien, relativt stor vannføring og fosserøyksonen spesielt gir grunnlag for et stedvis humid lokalklima.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Blåbærskog med grandominans og stort bjørkeinnslag preger øvre del av kløfta og fjellskogen langs kløftekanten i øvre deler. Stedvis inngår også fattige myrpartier og sumpdråg, langs rygger også overganger mot bærlyng- og lyngskog med furu. Langs elvekanten finnes en smal sone med høgstaudeskog. Ned brattlia langs Nefallet øker andelen løsmasser, som gir grunnlag for innslag av svak lågurtskog i veksel med høgstaudeskog langs friske bekkekanten, søkk og sig. Langs veien nord for elva inngår også større partier med yngre løvsuksesjoner med selje, hegg, rogn, osp, bjørk og gråor etter tidligere uthogster. Gran dominerer der det står igjen eldre skog.

Skogstruktur og påvirkning

Eldre, glissen og godt sjiktet dominerer fjellskogen i øvre deler. Mest granskog, men stedvis barblandingskog og stedvis stort innslag av bjørk. Hele arealet virker hardt påvirket av historisk hogst og seterdrift, noe som gjenspeiler seg i lav tetthet av viktige nøkkelementer som gamle trær og død ved. Gamle grantrær er stort sett notert i form av gamle skjortegranner som er spart etter tidligere hogster. Slike finnes bl.a. spredt mot toppen av Nekvollåsen. Død ved (bjørk og barved) inngår svært spredt på flate og lett tilgjengelige areal langs øvre deler. Det som finnes av død ved av barved er enten i form av ferske vindfall, eller gamle restelementer fra tidligere skoggenerasjoner. Kontinuiteten i død ved virker brutt. Ned i selve kløfta virker skoghistorikken lik, men her inngår en noe større konsentrasjon av ferk død ved og en noe bedre kontinuitet som følge av mer opprevet terreng med ustabile skrenter og elvekanten. Langs Nefallets nordside inngår store areal med ungskog etter tidligere flatehogster. Ungskogen ses på som en viktig del av arronderingen av kløftemiljøet langs elva, samtidig som dette arealet huser noe rikere og produktive skogareal som vil ha gode restaureringsmuligheter på sikt. Noe gammel granskog står igjen på fossens sørside, som en kantsone i en stripe langs elva. I fosserøyksonen under Nefallet står enkelte gamle småvokste gran og grangadd mellom store steinblokker i elvekanten på nordsiden av kulpen. Disse granene utgjør svært viktige nøkkelementer siden de er påvirket av en jevn fosserøyk og bærer preg av konstant høy luftfuktighet. Alle har påfallende mye mose og lav på stamme og grener.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Neka. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Neka V

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: C

Areal: 3,3daa

Innledning: Området er tidligere befart av Sigve Reiso og Tom Hellik Hofton v/Siste Sjanse (2005). Beskrivelsen baserer seg på tidligere undersøkelser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området omfatter et mindre, flatt parti langs Neka med en tilstøtende bratt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel granskog med utforming gammel høyereliggende granskog. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype, med enkelte fattige sumpsøkk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen er dominert av eldre granskog med en del død ved i tidlige nedbrytningsstadier, men kontinuiteten i død ved er dårlig. Det finnes også innslag av furu, selje og bjørk i biotopen. Grana forynges i glenner og skaper et flersjiktet preg. Flere fuktige søkk samt beliggenhet langs Neka gir et fuktig lokalklima og det forekommer en del hengelav på grantrærne. Flere steinblokker finnes i biotopen.

Artsmangfold: Den fuktighetskrevede signalarten randkvistlav ble registrert

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Del av helhetlig landskap: ikke vurdert.

Verdivurdering: Lokaliteten har i dag liten kontinuitet i død ved og få krevende arter er registrert, men har stort potensial for fuktighetskrevede epifytter og arter knyttet til død ved på sikt. Lokaliteten er vurdert til verdi C (lokal verdi).

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling.

2 Nefallet

Naturtype: Regnskog - Fosserøykskog
BMVERDI: A

Areal: 5,6daa

Innledning: Området er tidligere befart av Sigve Reiso og Tom Hellik Hofton v/Siste Sjanse (2005). Beskrivelsen baserer seg på tidligere undersøkelser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Naturtypen omfatter fossesprøytsonen på begge sider av Nefallet, Hedmarks største fossefall.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Store deler av fossesprøytsonen består i dag av ungskog etter store hogster i lisidene for 20-30 år siden. Ungskogen på de gamle hogstflatene er dominert av selje, hegg, bjørk, gråor og gran. Vegetasjonen i området varierer fra fattig blåbærgranskog til lågurtskog i brattliene, og noe høgstaudekog i fuktige søkk. Noe gammel granskog står igjen på fossens sørside, som en kantsone i en stripe langs elva. Enkelte gamle småvokste gran og grangadd står også mellom store nakne steinblokker i elvekanten på nordsiden av kulpen under fossen. Disse granene er påvirket av en jevn fosserøyk og bærer preg av konstant fuktighet og har påfallende mye mose og lav på stamme og grener.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er liten og svært sårbar pga. de tidligere flatehogstinngrepene som har ført til økt solinnstråling og vind. Hadde den gamle skogen stått ville fossesprøytsonen vært betydelige mer beskyttet og robust mot kanteffekter og uttørring.

Artsmangfold: Lobarion-samfunn ble registrert på rundt 10 av disse gamle småvokste grantrærne på nordsiden av fossen. Her ble arter som grynvrøge (10 trær), glattvrøge (10 trær), kystårenever (2 trær), skålfiltlav (2 trær), muslinglav (1 tre), stiftfiltlav (10 trær) og småfiltlav (1 tre) registrert, samt en rik forekomst med den direkte truede fossefiltlav (E) på stammen og grener av 6 grantrær. Så godt utviklet Lobarion-samfunn på gran er meget sjeldent på Østlandet og er stort sett knyttet til boreal regnskog i Namdalsområdet og i Nordland. Funn av fossefiltlav er av spesiell interesse. Arten er meget sjelden og tidligere bare kjent fra totalt fem lokaliteter her i landet. Alle funnene er fra lokaliteter med gammel skog og svært høy og jevn luftfuktighet. Fossefiltlav er ikke tidligere funnet i Hedmark og fra Sør-Norge kun tidligere kjent fra en fosserøyksone i Nordre Land (Oppland). Muslinglav er ganske vanlig på Vestlandet og et stykke nordover i Midt-Norge, men på indre Østlandet er den svært sjelden med bare en håndfull funn, nesten bare i fuktig, gammel skog i bekkekløfter. Lobarion-samfunnet finnes i dag kun på gjenstående rester av gammel skog og er i så måte meget utsatt for forandringer i fuktighetsforholdene i fossen og andre former for forstyrrelse som ras og vindfall. Ungskogsarealet rundt fossefallet må derfor ses på som et viktig restaureringsområde for fremtidig utvikling av eldre skog i fossesprøytsonen, både for beskyttelse av nåværende arts mangfold og for utvikling av fremtidig substrat.

Fremmede arter: Ikke registrert.

Del av helhetlig landskap: Ikke vurdert.

Verdivurdering: Til tross for harde hogstinngrep fremstår Nefallet med omkringliggende skog som et svært viktig leveområde for flere spesialiserte fuktighetskrevede arter, der den direkte truede fossefiltlav og flere andre regionalt sjeldne lavararter inngår. Lokaliteten har klar nasjonal verdi A.

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling, viktig å beholde full vannføring i elva. Det er også viktig å sikre naturlig vannføring i elva slik at fosserøykens nedslagsfelt opprettholdes uforandret slik at de fuktighetskrevede artene ikke påvirkes negativt.

3 Neka

Naturtype: Skogsbekkekløft - Fjellgranskogsbekkekløft
BMVERDI: A

Areal: 136daa

Innledning: Området er tidligere befart av Sigve Reiso og Tom Hellik Hofton v/Siste Sjanse (2005). Beskrivelsen baserer seg på tidligere undersøkelser.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Naturtypen omfatter en trang, gradvis dypere bekkekløft i de øvre delene av Neka, over Nefallet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området består av eldre granskog, som blir gradvis mer glissen og småvokst i øvre deler. Vegetasjonen er stort sett fattig og dominert av blåbærgranskog, med noe bærlyng-barblandingskog og småbregnegranskog. Langs mindre sidebekker blir det noe rikere høgstaudevegetasjon med innslag av arter som kvann, mjødukt, hegg, hvitbladistel og tyrihjelms.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen i området er tidligere hardt plukkehogget og det finnes derfor bare spredt med død ved og enkelte gamle trær. De fleste gamle trærne finnes i de bratteste partiene rett over Nefallet. Kontinuiteten av død ved i området er dårlig og lægerne i området er dominert av tidlige nedbrytningsstadier. Enkelte furuer, samt noe bjørk, selje og rogn finnes spredt. Skogen langs elva er preget av et fuktig lokalklima. Spesielt gjelder dette de nedre delene rett over Nefallet, der det inngår flere stryk og småfosser i

kombinasjon med bratte lisider.

Artsmangfold: Det finnes stedvis store mengder gubbeskjegg (NT) på gamle grantrær i lisidene. Den fuktighetskrevede arten trådragg (VU) er ved en befaring i 2003 registrert på gamle graner i området (Hans C. Gjerlaug pers medd.), men ble ikke gjenfunnet under feltarbeidet i 2005. Epifyttisk trådragg er kjent fra meget få lokaliteter i Hedmark og er derfor av spesiell interesse. Signalartene randkvistlav, stiftfylllav og glattvrenge er registrert på steinblokker i fuktige partier. Gammelgranskål ble påvist på stammen av en gammel gran. Tre svartsonekjucker (NT), ett duftskinn og en hvit grankjuka ble registrert på læger i området. Det mest interessante soppfunnet er et funn av den sårbare sprekkjuka (VU) på en granlåg på sørsiden av elva. De aller fleste funn av arten er fra kontinentale strøk på indre Østlandet. Arten finnes hovedsakelig i gammel granskog med gamle, men småvokste og sturende trær. Den er sterkt knyttet til relativt tynne granlæger etter trær som har vokst svært sakte.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Del av helhetlig landskap: Ikke vurdert.

Verdivurdering: Lokaliteten har et fuktig lokalmiljø og enkelte spredte funn av krevede gammelskogsarter, deriblant de sårbare artene sprekkjuka og trådragg. Mangel på kontinuitet i død ved og få gamle trær oppveies av ganske stor verdi for fuktighetskrevede arter og funn av to sårbare arter, og området er vurdert til verdi A (svært viktig).

Skjøtsel og hensyn: Det er ikke behov for skjøtsel for å ivareta eller videreutvikle registrerte verdier.

4 Nekvollåsen

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereleggende granskog
BMVERDI: C

Areal: 524daa

Innledning: Lokaliteten er registrert i 2017 av Sigve Reiso, BioFokus i forbindelse med Frivilligvern 2017. For øvrig følger definisjon og verdisetting av naturtypen DN-håndbok 13 (revidert faktaark fra 2014) og arter har rødlistestatus basert på Henriksen & Hilmo (2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter eldre fjellskog mellom Nekas bekkekløft og Nekvollåsen nord i Rendalen kommune. Berggrunnen er ifølge berggrunnskart granitt, løsmassedecket tynt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypelokaliteten er vurdert til gammel granskog utforming gammel høyereleggende granskog. Dominerende grunntyper er blåbærskog med overganger mot bærlyng- og lyngskog på tørrere rygger.

Bruk, tilstand og påvirkning: Eldre, glissen og godt sjiktet skog dominerer. Mest granskog, men stedvis barblandingskog og stedvis stort innslag av bjørk. Gamle grantrær i form av gamle skjørtegraner finnes spredt mot toppen av Nekvollåsen. Død ved av barved inngår svært spredt, enten i form av ferske vindfall, eller gamle restelementer fra tidligere skoggenerasjoner (mest furulæger). Kontinuiteten i død ved virker brutt. Død ved av bjørk inngår også spredt.

Artsmangfold: Fjellskogens sjiktede preg gir godt grunnlag for nokså rike forekomster av gubbeskjegg (NT). Knyttet til død granved er enkelte granstokkjucker notert, men som følge av brutt kontinuitet er ingen spesielt krevede råtevedsopper funnet. Områdets spredte gamle grantrær huser et noe rikere arts mangfold, her er notert 3 trær med trollosotbeger (VU), samt enkeltfunn av rotnål (NT) og gammelgranskål. Forøvrig ble rustdoggnål (NT) sett på en bjørkegadd i granskogen og lavskrike på matsøk.

Fremmede arter: Ingen notert

Del av helhetlig landskap: Ikke vurdert

Verdivurdering: Fattig fjellskog som er typisk for regionen. Lite død ved og brudd i kontinuitet svekker verdien. Artsmangfoldet stort sett knyttet til restelementer som vil forsvinne, noe som svekker fremtidspotensialet for artenes overlevelse. Lokaliteten scorer høyt på areal (men er middelmådig som fjellskog for regionen), middels/lavt på arts mangfold men lavt på skogtilstand og rikhet. Vurderes derfor som lokalt viktig (C). En betydelig utvidelse av naturtypen mot sør (ikke undersøkt) vil kunne øke verdien.

Skjøtsel og hensyn: Det er ingen kvaliteter ved biotopen som er avhengig av skjøtsel for å ivaretas.

Artsmangfold

Verdier for arts mangfold er først og fremst knyttet til Nekas bekkekløft, da spesielt knyttet til fosserøyksonen under Nefallet. Selv om skogen langs fossen er hardt uthogget, finnes flere småvokste gamle grantrær innenfor fosserøyksonen. Lobarion-samfunn ble registrert på rundt 10 av disse gamle småvokste grantrærne på nordsiden av fossen ved undersøkelser i 2005 (Reiso 2005d). Her ble arter som grynvreng (10 trær), glattvrenge (10 trær), kystårenever (2 trær), skålfylllav (2 trær), muslinglav (1 tre), stiftfylllav (10 trær) og småfylllav (1 tre) registrert, samt en rik forekomst med den direkte truede fossefylllav (EN) på stammen og grener av totalt 6 grantrær. Velutviklede Lobarion-samfunn på gran er sjeldent på Østlandet og stort sett knyttet til fosserøyksoner og humide bekkekløfter. Lobarion-samfunnet finnes i dag kun på gjenstående rester av gammel skog og er i så måte meget utsatt for forandringer i fuktighetsforholdene i fossen og andre former for forstyrrelse som ras og vindfall. Ungskogsarealet rundt fossefallet må derfor ses på som et viktig restaureringsområde for fremtidig utvikling av eldre skog i fossesprøyksonen, både for beskyttelse av nåværende arts mangfold og for utvikling av fremtidig substrat.

I midtre del av kløfta, over Nefallet, inngår rike forekomster av gubbeskjegg (NT), samt et gammelt funn av trådragg (VU) på gamle graner fra 2003 (Hans C. Gjerlaug, FMH, pers medd.). Det ble også gjort et funn av den sårbare sprekkjuka (VU) på en granlåg på sørsiden av elva i 2005 (Reiso 2005b). Forøvrig kun spredte funn av enkelte signalarter som bl.a. svartsonekjuka (NT) og duftskinn.

Den omkringliggende fjellskogens sjiktede preg gir også grunnlag for nokså rike forekomster av gubbeskjegg (NT). Men ingen spesielt krevede råtevedsopper funnet. Fjellskogens spredte gamle grantrær huser riktignok rester av et litt rikere arts mangfold, her er bl.a. notert 3 trær med trollosotbeger (VU), samt enkeltfunn av rotnål (NT) og gammelgranskål. Forøvrig ble rustdoggnål (NT) sett på en bjørkegadd i granskogen og lavskrike sett på matsøk.

Tabell: Artsfunn i Neka. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Fugler	Perisoreus infaustus	lavskrike			4
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT		3 4
	Cyphelium karelicum	trollsotbeger	VU		4
	Fuscopannaria confusa	fossefittlav	EN		2
	Hypogymnia bitteri	granseterlav	NT		3
	Hypogymnia vittata	randkvistlav			1
	Microcalicium ahneri	rotnål	NT		4
	Parmeliella triptophylla	stiffittlav			2
	Ramalina thrausta	trådragg	VU		3
	Sclerophora coniophaea	rustdoggnål	NT		4
	Vahliella leucophaea	småfittlav			2
Sopper	Cystostereum murrayi	duftskinn			3
	Diplomitoporus crustulinus	sprekkjuke	VU		3
	Phellinus chrysoloma	granstokkjuke			4
	Phellinus nigrolimitatus	svartsonekjuke	NT		3 4
	Pseudographis pinicola	gammelgranskål			4

Avgrensing og arrondering

Størrelsen vurderes til middels, som følge av at kløftearleet er begrenset og mye areal i øvre deler er fjellskog. Avgreningen følger tilbudt areal mot øst, vest og sør. Noe av skogen tilbudt i lia nord for Nekas bekkekløft er derimot utelatt i verneforslaget, i hovedsak som følge av hard skogbrukspåvirkning og liten verdi for arronderingen av selve kløfta. Avgreningen slik den nå fremstår er den relativt godt avgrenset i nedre deler, der kløftetopografien og de viktigste kjerneområdeverdiene rundt Nefallet i kjerneområde 2 er godt fanget opp. I øvre halvdel er arronderingen svakere, spesielt ved at deler av kløftetopografien og kløfteverdiene i kjerneområde 3 i nord mot Neklja ikke er fanget opp. Også videre inn dalen øst for kjerneområde 3 går grensene i bekken og elvedalens topografi med eldre skog langs kantene er lite helhetlig fanget opp. Her kunne grensene med fordel vært trukket 100-150 m lenger nord, slik at dalføret med kantsoner ble innlemmet i verneforslaget.

Andre inngrep

Deler av gammelsæterveien, inkludert utsiktspost med parkering og sti mot Nefallet, er inkludert i verneforslaget.

Vurdering og verdisseting

Neka representerer en middels godt avgrenset og middels stor bekkekløft. Verneverdiene er først og fremst knyttet til Nefallets fosserøyksone, som huser fosserøyskog med fuktighetskrevende epifyttflora inkludert rike forekomster av den sterkt truede arten fossefittlav (EN). Fosserøyskog som dette er naturlig sjeldne, samtidig som de er "hot-spot" miljøer for flere krevende lavarter, der fossefittlav er en karakterart for velutviklede miljøer. Området får derfor topp score på arts-mangfold. Fosserøyskog har også mange arter til felles med boreal regnskog og blir gjerne definert som en utforming av denne. Regnskoger er internasjonalt sjeldne og truede skogsmiljøer, og er rødlistet under navnet kystgranskog med status EN (Lindgaard & Henriksen 2011). Også kontinentale bekkekløfter er rødlistet (NT).

Negativt er større flatehogstingrep rundt Nefallet i senere år, som gir dominans av ungskog. Fosserøysmiljøet har trolig vært enda bedre utviklet før hogstingrepet, men ser ut til å overleve på gamle sturende og småvokste graner som er spart rett ved fossen. Miljøet vil trolig bli mer robust/beskyttet på sikt etterhvert som omkringliggende skog blir mer sluttet. Verdiene utenfor kjerneområde 2 og 3 er mer middelmådige som følge av fattig vegetasjon og tidligere/nyere påvirkning. Dette gjenspeiles i gjennomgående lav score for parametre knyttet til skogstruktur. Totalt sett vurderes derfor Neka til regional verdi, der fosserøyskosen og kløftemiljøet trekker verdien opp, skogtilstanden i området som helhet trekker verdien ned.

I henhold til Framstad m.fl. (2017) oppnår området høy grad av mangelloppfyllelse. Først og fremst grunnet stor dekning av den generelle/regionale mangelen bekkekløft, samt innslag av mangler knyttet til arts-mangfold (lav i boreal regnskog) og internasjonal ansvarstype (boreal regnskog).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Neka. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Tre-slagsfordeling	Topografisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Neka V	***	**	*	**	*	—	*	*	*	0	*	-	—	*
2 Nefallet	*	*	0	**	*	—	*	*	***	**	***	-	—	***
3 Neka	***	**	*	**	*	—	*	***	**	*	***	-	—	***
4 Nekvollåsen	***	*	0	**	*	—	*	*	*	0	**	-	—	*
Samlet vurdering	**	*	*	**	*	—	*	**	*	**	***	**	**	**

Mangeloppfyllelse

I henhold til Framstad m.fl. (2017) oppnår området høy grad av mangeloppfyllelse. Først og fremst grunnet stor dekning av den generelle/regionale mangelen bekkeløft, samt innslag av mangler knyttet til artsmangfold (lav i boreal regnskog) og internasjonal ansvarstype (boreal regnskog).

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Neka

Naturtype - fylkesvis ansvar: Høy mangeloppfyllelse

Internasjonale ansvarstyper: Høy mangeloppfyllelse

Restaureringsarealer: Middels mangeloppfyllelse

Artsmangfold: Høy mangeloppfyllelse

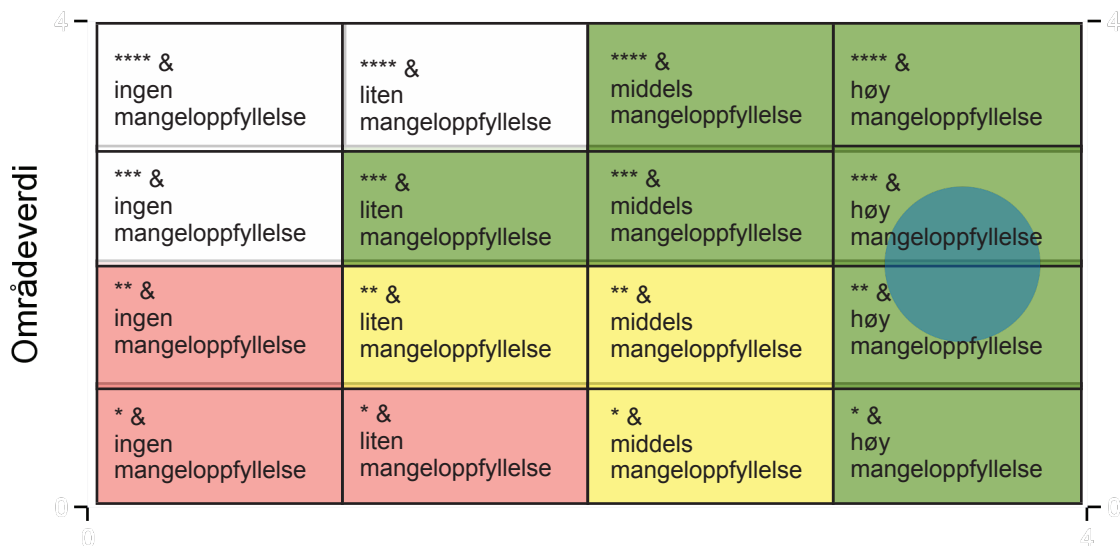
Generelle mangler (lavlandsskog, rik skog/høybonitetsskog og gammelskog): Lav mangeloppfyllelse

Generelle mangler i kombinasjon med naturtyper som skal prioriteres lavere: Lav mangeloppfyllelse

Storområder: Ingen mangeloppfyllelse

Totalvurdering mangeloppfyllelse: Høy mangeloppfyllelse

Figur: Blå sirkel angir området Neka sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangeloppfyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren gir en indikasjon på om området bør vurderes for vern*.

Grad av mangeloppfyllelse

* Områder som i dag har lav naturverdi (0 og *) kan potensielt ha egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, ha få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, fordi det allerede er vernet mange slike områder i en region. Forvaltningen bør derfor skjele til våre vurderinger av mangeloppfyllelse når det skal bestemmes om den bør vernes eller ikke. Figuren over er ment som en veiledende hjelp i dette arbeidet. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør området vurderes nøyer. Ligger den blå sirkelen over røde felter er det lavt faglig grunnlag for vernet. Hvite felter angir kombinasjoner som svært sjeldent eller aldri er realisert.

Referanser

Carlsen, T., Bendiksbj, M., Hofton, T.H., Reiso, S., Bakkestuen, V., Haugan, R., Kauserud, H. & Timdal, E. 2012. Species delimitation, bioclimatic range, and conservation status of the threatened lichen *Fuscopannaria confusa*. *The Lichenologist* 44: 565-575.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

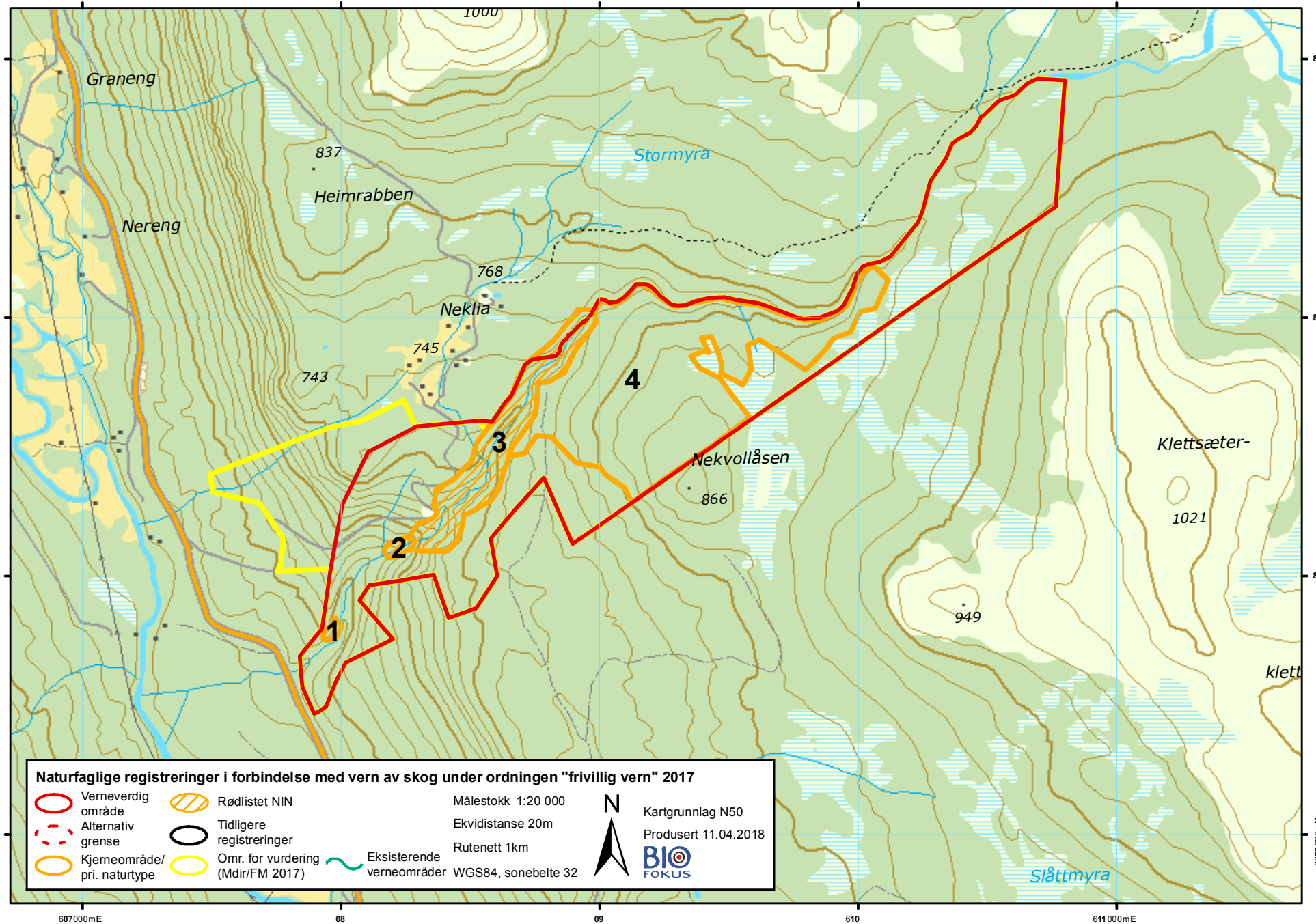
Norges Geologiske Undersøkelse 2018. Berggrunnskart på nett, Norges Geologiske Undersøkelse. Tilgjengelig fra: http://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/

Reiso S. & Hofton T.H. 2006. Trønderlav *Erioderma pedicellatum* og fossefylllav *Fuscopannaria confusa* funnet i Hedmark. *Blyttia* 64 (2): 83-88.

Reiso, S. & Hofton, T. H. 2005. Kartlegging og verdivurdering av naturtyper og biologisk mangfold i Rendalen kommune. Siste Sjanse – rapport 2005-10.

Reiso, S. & Hofton, T. H. 2005. Kartlegging og verdivurdering av naturtyper og biologisk mangfold i Rendalen kommune. Siste Sjanse – rapport 2005-10.

Reiso, S. 2005. Småkraftverk i Neka, Rendalen kommune. Virkninger på biologisk mangfold. Siste Sjanse-motat 2005-14.

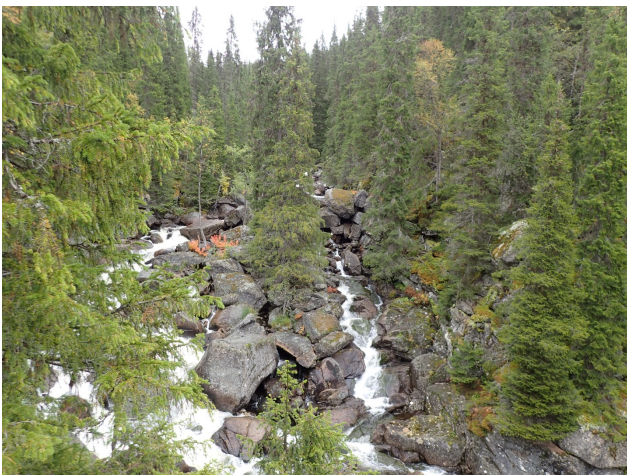
Bilder fra området Neka

Gamle småvokste grantrær i fosserøyksonen til Nefallet med rik lavflora. Foto: Sigve Reiso

Gadd av tydelig gammel gran som har overlevd tidligere uthogster. Foto: Sigve Reiso

Nekas bekkeløft over fallet. Foto: Sigve Reiso

Nekfalle sett fra veien. Foto: Sigve Reiso